

Infrastruktur för digitalisering minnesanteckningar från möte 2

8 november 2018, Stockholm

Deltagare

Dan Sjöblom (ordförande)	Post- och telestyrelsen
Anna Runius	Telia Company
Jan Ollinen	IP-Only
Jimmy Persson	Svenska Stadsnätsföreningen
Jörgen Svårdh	Utsikt Bredband
Lars Lundberg	IT&Telekomföretagen
Magnus Rudehäll	Region Västerbotten
Maria Gill	RISE
Michaela Stenman	Sveriges Kommuner och Landsting
Ove Landberg	Post- och telestyrelsen
Rikard Svensson	Region Blekinge
Kristina Lindbom	Bredbandsforums kansli
Peter Meurling	A-focus
Åsa Lindskog	Bredbandsforums kansli

Anne Mousa Ståhl (Region Gotland) hade förhinder vid mötet.

Agenda

- Välkomna och presentationsrunda
- Resultat av intervjuer med gruppdeltagare
- Resultat från workshop med Regionala Bredbandskoordinatorer
- Sammanställning av föreslagna fokusområden och förslag på inriktning – presentation och diskussion
- Förslag om kartläggning av aktörer, roller och ansvar
- Lunch
- Diskussion om aktörer, roller och ansvar
- Förslag om kartläggning av fiberföreningar – presentation och diskussion
- Kort om avgränsningar och definitioner
- Inför nästa möte och avslutning av mötet

Välkomna och presentationsrunda

Dan Sjöblom öppnade mötet och hälsade alla välkomna. Alla deltagare presenterade sig. Åsa Lindskog presenterade agendan för mötet och syftet att vid dagens möte prioritera och välja fokus för det fortsatta arbetet i gruppen.

Resultat av intervjuer med gruppdeltagare

Peter Meurling presenterade resultaten av intervjuer med gruppdeltagare, se underlag i det presentationsmaterial som användes i mötet. Några av de frågor som diskuterades var:

- Det finns behov av att förtydliga vad som är tillräcklig robusthet, d.v.s. vad är målbilden för arbetet? Vilken robusthet är vi ute efter?
- Det finns låg kunskap om vad robusthet är och vilka behov som finns hos beslutsfattare, beställare och tillhandahållare av infrastruktur. Vad som behövs och vilka risker som finns visar sig först när något händer.
- PTS har positiva erfarenheter av övningar som ett sätt att öka medvetenheten och visa på behov och konsekvenser vid störningar och avbrott.
- Parallella uppkopplingar med fiber är inte realistiskt långt ut i accessnätet.
- I centrala delar av nätet, nära noder, blir konsekvenserna av störningar större och robusthetsåtgärder viktigare. Längre ut i nätet påverkas färre anslutningar vid störningar.
- När man diskuterar standarder behöver man ha ett globalt perspektiv.
- Vi behöver tänka på att robusthet ej enbart beror av näten och kommunikationstjänsten utan också av kringutrustning, rutiner mm. Viktigt att titta på hela kedjan – var i systemet är det bäst att hantera säkerheten? I nätet, tjänsten eller användarutrustningen, eller i alla delar? Var finns sårbarheter?
- Vi behöver använda en kombination av olika tekniker och metoder för att uppnå en robusthet för hela systemet.
- Tidigare har det offentliga haft kontroll över hela kedjan ut till brukaren, idag är man beroende av externa aktörer och brukarens egen utrustning.
- Det behövs specifikation av leveransgränssnitt i näten snarare än dedicerade nät för specifika lösningar. Vi behöver skapa möjlighet för olika och nya lösningar.

Resultat från workshop med Regionala Bredbandskoordinatorer

Kristina Lindbom presenterade resultaten från workshop med regionala bredbandskoordinatorer. (Se mer information i det presentationsmaterial som användes i mötet.) Det föranledde en bred diskussion där några frågor som togs upp var:

- Det finns ett tydligt ansvar för regioner/länsstyrelser för förmågor, verksamhetsbehov, mm ur ett beredskapsperspektiv. Dock saknas ofta bredbandstjänsterna i planerna.
- Besiktning (av byanät) bestäms på länsnivå och inte av Jordbruksverket, vilket gör att det finns geografiska skillnader av hur besiktningar görs.
- När PTS hanterade pengar till byanät under en period hade man en självdeklaration avseende hur näten byggts.
- Operatörer kontrakterar förbindelser av varandra för robusthet, ibland kan dessa förbindelser gå i samma fiber.
- Det är viktigt med en mappning av tjänster och deras behov för att matcha mot nätens förmåga.
- Det finns ett behov av mer kunskap om byanätens uppbyggnad och förmåga när det gäller robusthet.

Sammanställning av föreslagna fokusområden och förslag på inriktning
Åsa Lindskog presenterade kansliets sammanställning av föreslagna fokusområden och förslag på inriktning. Se ppt-fil som användes vid mötet. Diskussionen under respektive delmål sammanfattas nedan.

Delmål 1: Roller och ansvar

- Syftet med kartläggningen bör vara att identifiera problem eller osäkra delar i leveranskedjan (vita fläckar).
- För att konkretisera kartläggningen är det bra att utgå från ett eller flera exempel på tjänster tillämpningar. Exempel på case finns bl a i RISE rapport från 2016.
- Viktigt att inte utgå från att det ska finnas ett helhetsansvar, det gör det exempelvis inte för elnät eller vägar. Det viktiga är att förtydliga rollfördelningen, ansvaret för respektive roll och gränssnitten mellan olika roller. För elförsörjning har man exempelvis löst det genom att enskilda verksamheter behöver ha reservel för sina behov utöver det elleverantören kan garantera.
- Utmaningen är att det saknas kommunikation och tydliga ansvar mellan de olika delarna i leveranskedjan.
- Viktigt att beställare förstår att olika leverantörer har ansvar för olika delar i kedjan. När det saknas kunskap får ofta fel aktör skulden om det händer något.
- Vi måste utgå från tjänsten/tjänsterna och beskriva vilka krav de ställer på olika leverantörer

Delmål 3: Likvärdig infrastruktur i alla delar av landet

- Vi behöver inkludera mobilnätens robusthet.
- PTS förslag om ett projekt för autonoma regioner mottogs positivt och de nätägare som deltar i arbetsgruppen vill bidra i ett sådant arbete.
- Gruppen instämde i förslaget att göra en byanätskartläggning inom arbetsgruppen. Formerna för kartläggningen diskuterades närmare under sista punkten på agendan.

Delmål 2: Öka medvetenheten

- Bra om arbetsgruppen kan bidra till att öka medvetenheten hos beslutsfattare och beställare.
- Verksamhetsansvariga och beställare behöver vägledning om vad man ska tänka på innan beslut om digitala tjänster, inte det upphandlingstekniska.
- Titta på vad andra gör, t ex inom projektet Internetaccess, upphandlingsmyndigheten, Kommentus.
- Vore bra om casen från kartläggningen kan ge checklistor för vad man som beslutsfattare behöver tänka på.
- PTS har påbörjat uppdatering av sin tidigare vägledning för upphandling av elektronisk kommunikation och det materialet skulle kunna användas vid framtagande av en checklista.
- Hos beställare finns det behov av vägledning och kompetensstöd för att kunna ställa krav på kvalitet vid upphandling, idag är det oftast fokus på pris. Målet borde vara att först utvärdera utifrån en genomtänkt kvalitetsnivå och därefter på lägsta pris.
- Hos beslutsfattare behöver man öka medvetenheten om behoven och varför robusthet behöver kosta pengar.

Diskussion om prioriteringar

Efter presentation och diskussion om föreslagna aktiviteter inom respektive delmål fick deltagarna i mindre grupper diskutera hur de föreslagna aktiviteterna skulle prioriteras. I diskussionen i storgrupp framfördes följande:

- Samtliga grupper instämde i kansliets förslag att prioritera kartläggning av roller och ansvar samt byanätsstudien.
- Kartläggningen bör utgå från ett eller flera case för att konkretisera utmaningar och problemområden.
- Vid val av case bör man beakta hur många som använder tjänsterna, jmf t ex larmtjänster i förhållande till hjärtövervakning.
- Viktigt att beakta antalet hushåll som påverkas av robustheten i fastighetsnät respektive byanät. Större osäkerhet kring byanät vilket motiverar separat kartläggning, men viktigt att inkludera fastighetsnät i kartläggningen av roller och ansvar.
- Förslagen om autonoma regioner och övning/scenario för ökad medvetenhet om robusthet mottogs positivt men prioriterades inte av arbetsgruppen. Några framförde att förslagen är bra men att de inte passar in i arbetsgruppens uppdrag. Andra framförde att förslag till åtgärder bör diskuteras på nytt efter att utmaningar och behov av åtgärder identifierats kartläggningen av roller och ansvar samt byanätskartläggningen.
- För att öka medvetenheten hos offentliga aktörer bör man sprida resultaten från kartläggningarna. Hur det ska göras bör bestämmas i ett senare skede, kan exempelvis vara i övningar.

Sammanfattningsvis beslutade gruppen att

1. Genomföra kartläggning av aktörer, roller och ansvar med syfte att identifiera utmaningar och problemområden. Kartläggningen ska utgå från case och även inkludera fastighetsnät i kedjan av nätleverantörer. Kartläggningen ska genomföras på en generell nivå med målgruppen beslutsfattare inom kommun, region, landsting och hos vår uppdragsgivare(näringsdepartementet).
2. Genomföra kartläggning av fiberföreningar
3. Besluta om åtgärder för att öka medvetenheten när vi är klara med /kommit en bit på vägen med kartläggningarna i punkt 1 och 2.

PTS genomför förslaget om autonoma regioner vid sidan av arbetsgruppens arbete. Förslaget om övningar tas upp på nytt vid val av metod för att sprida resultaten av gruppens arbete.

Förslag om kartläggning av aktörer, roller och ansvar

Peter Meurling presenterade förslag till kartläggning av aktörer, roller och ansvar.

Jimmy Persson, SSNf, presenterade ett diskussionsunderlag för förbindelser för välfärdstjänster, inklusive en modell för att definiera tekniska parametrar för att klassificera tjänster ur robusthetsperspektiv.

Efter presentationerna diskuterade gruppen möjliga upplägg på kartläggningen av aktörer, roller och ansvar.

- Titta på fler perspektiv än avtal i kartläggningen, exempelvis brukarperspektiv, krav på robusthet för respektive tjänst, nätperspektiv osv.
- Förslag till case:
 - Trygghetslarm
 - Något vårdcase t ex KOL
 - Natttillsyn
 - Sensorbaserat system för infrastruktur (vatten, el)
- Kartläggningen bör hållas på en hög/generell nivå med målet att informera beslutsfattare.
- Vi kommer inte att inrikta oss mot målgruppen ”beställare/verksamhetsansvariga” i första hand. Möjligen kan kartläggningen i ett andra steg leda till att vi kan sammanställa rekommendationer till beställare/verksamhetsansvariga, t ex i form av
 - checklista
 - mappning mellan olika kategorier av tjänster och robusthetskrav

Förslag om kartläggning av fiberföreningar

Åsa Lindskog presenterade förslag till kartläggning av fiberföreningar. Arbetsgruppen diskuterade upplägget på studien och lämnade följande kommentarer:

- I intervjuerna med byanät är viktigt att utforma frågorna på ett bra sätt för att få rättvisande svar. Byanäten måste få vara anonyma för att kunna ge ärliga svar.
- Utgå från innehållet i Robust fiber vid utformning av frågorna. En frågeställning kan vara vad som krävs för att byanätet ska uppfylla anvisningarna i Robust fiber.
- Jimmy Persson (SSNf) och Jan Ollinen (IP-Only) kommer att bidra med förslag till frågor att ställa i intervjuerna med byanät.
- Välj olika typer av fiberföreningar att intervjua, exempelvis utifrån när de byggdes, om de fått stöd och storlek.
- Regionala bredbandskoordinatorer kan bidra med förslag på fiberföreningar att intervjua.

Kort om avgränsningar och definitioner

Åsa Lindskog informerade om att Bredbandsforums tidigare Robusthetsgrupp sammanställde en lista med begrepp inom robusthetsområdet. Kansliet föreslår att den nuvarande arbetsgruppen utgår från samma begreppslista som är en sammanställning av definitioner framtagna av bland annat PTS, MSB och SSNf. Sammanställningen bifogas i anteckningarna från mötet.

Gruppen diskuterade om kris och höjd beredskap ska ingå i arbetsgruppens arbete. Slutsatsen av diskussionen var att arbetsgruppens uppdrag är att identifiera utmaningar och risker i infrastrukturen för digitala tjänster och att i detta ingår vilka konsekvenserna blir vid ett större avbrott, vilket ingår i krisberedskapen. I kartläggning och analys av infrastrukturens robusthet bör därför alla typer av störningar inkluderas, d.v.s. från mindre och avgränsade störningar till större störningar som ingår i krisberedskapen. Ett exempel på pågående arbete är att PTS tittar på hur man ska kunna upprätthålla mobilnäten även vid längre elavbrott än vad de är dimensionerade för idag.

Kommande möten

Arbetsgruppens kommande möten hålls;

- Möte 3. 11 december
- Möte 4. 12 februari
- Möte 5. 21 mars
- Möte 6. 7 maj

Mötets avslutande

Dan Sjöblom avslutade mötet och tackade för engagemanget.